

GOVERNMENT OF MAHARASHTRA

महाराष्ट्र शासन

**A BROCHURE OF EDUCATIONAL
STATISTICS**

शैक्षणिक सांख्यिकीची संक्षिप्त पुस्तिका

INFORMATION DEPARTMENT
CENTRALAYA

-54792

310-20

MAH-8

शैक्षणिक विभाग, मंत्रालय

1992

EDUCATIONAL DIVISIONS IN MAHARASHTRA

**A BROCHURE OF EDUCATIONAL
STATISTICS**

शैक्षणिक सांख्यिकीची संक्षिप्त पुस्तिका

Last year a Brochure on Educational Statistics has been printed which proved very useful. The comparative information regarding Educational Institutions, Enrolment and Number of teachers for the years 1980-81 and 1988-89 has been included in this booklet.

Same type of booklet is being printed for this year also. It includes information for the years 1980-81 and 1990-91. Besides this, additional information is included in this booklet i.e. Statewise population and number of literates, birth and death rate, annual growth rate at Elementary Stage and result of S.S.C. and H.S.S.C. Examination.

I hope this booklet will be useful to all the officers at all levels of this Department.

KUMUD BANSAL

Secretary

School Education Department

NIEPA DC

D07342

LIBRARY & DOCUMENTATION CENTRE

National Institute of Educational
Planning and Administration.

17-B, Arambulo Marg,

New Delhi-110016

D-7342

DOC. No.

Date

~~2-2-73~~

प्रस्तावना

गतवर्षी शैक्षणिक सांख्यिकीय माहितीची पुस्तिका छापून घेण्यात आली होती. या पुस्तिकेत राज्यातील शैक्षणिक संस्था त्यांतील विद्यार्थी प्राण शिक्षक यांची १९८०-८१ आणि १९८८-८९ या दोन वर्षांची तुलनात्मक माहिती देण्यात आली.

ही पुस्तिका अत्यंत उपयुक्त असल्यामुळे याही वर्षी अशाच प्रकारची पुस्तिका छापून घेण्यात येत आहे व यात १९८०-८१ आणि १९९०-९१ च्या तुलनात्मक माहितीचा समावेश आहे. या वर्षाच्या पुस्तिकेत राष्ट्रीय माहिती नव्याने समाविष्ट करण्यात आली आहे. त्यात राज्य-नेहाय लोकसंख्या आणि साक्षरांची संख्या तसेच जन्म-मृत्यू दर, प्राथमिक शिक्षणातील पटनोंदणीच्या वाढीचा दर, माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शालांत परीक्षेचे निकाल आणि शिक्षणावरील खर्च या बाबी आहेत.

ही पुस्तिका या विभागातील सर्व स्तरांवरील अधिकाऱ्यांना उपयुक्त पडेल अशी मला आशा आहे.

कुमुद बन्सल

सचिव, शालेय शिक्षण विभाग.

INDEX/अनुक्रमणिका

Serial No.	Particulars	Page No.	तपशील
1	A Comparative Picture of the population and Literates, 1991.	1	लोकसंख्या आणि साक्षरांची तुलनात्मक आकडेवारी, १९९१.
2	Percentage share in India's Population and percentage of Urban Population, 1991.	6	राज्याच्या लोकसंख्येचे भारताच्या लोकसंख्येशी प्रमाण व नागरी लोकसंख्येचे प्रमाण, १९९१.
3	Density of population and sex ratio, 1991	10	लोकसंख्येची घनता व स्त्री-पुरुष प्रमाण, १९९१.
4	Estimated Annual Birth and Death rates, 1990.	14	अंदाजित जन्म-मृत्यू दर, १९९०.
5	Estimated Infant Mortality Rate for Major States, 1990.	26	काही प्रमुख राज्यांतील अंदाजित बाल मृत्यू दर, १९९०.
6	Percentage of Literates to Estimate population aged 7 years and above.	28	सात वर्षे व त्यावरील अंदाजित लोकसंख्येशी साक्षरांचे प्रमाण.
7	Projected population in the age-groups 6-11 years and 11-14 years as on 1st March 1991,	30	वयोगट ६-११ आणि ११-१४ वयोगटातील अंदाजित लोकसंख्या (दि. १ मार्च १९९१).

INDEX—contd./अनुक्रमणिका—चालू

Serial No.	Particulars	Page No.	तपशील
8	Maharashtra General Information.	34	महाराष्ट्र सर्वसाधारण माहिती.
9	Educational Institutions in Maharashtra.	37	महाराष्ट्रातील शैक्षणिक संस्था.
10	Levels of Urbanisation in the State of India.	39	राज्यातील नागरीकरणाची स्थिती.
11	Size class of Cities/Towns.	40	शहराच्या आकार गटानुसार शहरांचे वर्गीकरण.
12	Districtwise Total population and Literates, 1991.	42	जिल्हानिहाय एकूण लोकसंख्या आणि साक्षर, १९९१.
13	Districts arranged in descending order of rural and urban population and percentage of district urban population.	46	ग्रामीण व नागरी लोकसंख्येच्या प्रमाणात जिल्हाची उतरत्या क्रमाने रचना आणि जिल्हातील नागरी लोकसंख्येची टक्केवारी.
14	Population by Languages mainly spoken according to 1981 Census.	50	१९८१ च्या जनगणनेनुसार प्रमुख भाषा बोलणाऱ्या व्यक्ती.
15	Growth of Rural and Urban population in the State 1901 to 1991.	51	राज्यातील नागरी व ग्रामीण लोकसंख्येची वाढ १९०१ ते १९९१.

INDEX—contd./अनुक्रमणिका—बालू

Serial No.	Particulars	Page No.	तरशील
16	Literacy percentage in Maharashtra and India.	52	महाराष्ट्र आणि भारतातील साक्षरतेची टक्केवारी.
17	Educational Institutions.	53	शैक्षणिक संस्था.
18	Enrolment ..	54	पटनोंदणी.
19	Number of teachers in Educational Institutions.	56	शैक्षणिक संस्थामधील शिक्षक संख्या.
20	Education in Rural area.	58	ग्रामीण भागातील शिक्षण.
21	Stagewise enrolment	60	स्तरनिहाय पटनोंदणी.
22	Girls Education	62	मुलीचे शिक्षण.
23	Teacher pupil ratio	64	शिक्षक विद्यार्थी प्रमाण.
24	Drop out ratio	65	गळतीचे प्रमाण.
25	Districtwise population in the age group 6-14 and Enrolment in classes I-VIII.	66	६ ते १४ वयोगटातील जिल्हा-निहाय लोकसंख्या व वर्ग १ ते ८ मधील पटनोंदणी.
26	Expenditure on Education.	69	शिक्षणावरील खर्च.

(3)

INDEX—contd./अनुक्रमणिका—बालू

Serial No.	Particulars	Page No.	तपशील
27	Students appeared and passed in Secondary School Certificate Examination.	72	माध्यमिक शालांत प्रमाणपत्र परीक्षेस बसलेल्या व उत्तीर्ण झालेल्या विद्यार्थ्यांची संख्या.
28	Students appeared and passed in Higher Secondary Certificate Examination.	74	उच्च माध्यमिक प्रमाणपत्र परीक्षेला बसलेले व उत्तीर्ण झालेले विद्यार्थी.
29	Faculty-wise number of students appeared and passed in Higher Secondary Certificate Examination.	76	शाखानिहाय उच्च माध्यमिक प्रमाणपत्र परीक्षेस बसलेले व उत्तीर्ण झालेले विद्यार्थी.
30	Information about national Literacy Mission.	78	राष्ट्रीय साक्षरता अभियाना-विषयी माहिती.
31	Annual growth rate at Elementary Stage in Enrolment Class-I-V and VI-VIII.	79	प्राथमिक शिक्षणाचे स्तरावर पटनोंदणीतील वार्षिक वाढ दर, वर्ग १-५ आणि वर्ग ६-८.

**Comparative Picture of the Population and
Literates, 1991**

लोकसंख्या आणि साक्षरांची तुलनात्मक आकडेवारी, १९९१

A COMPARATIVE PICTURE OF THE

लोकसंख्या आणि साक्षरतांची

(Provisional figures)

Serial No. अनु- क्रमांक (1)	State/Union territory (2)	Total Population (in lakhs) एकूण लोकसंख्या		
		Total एकूण (3)	Males पुरुष (4)	Females स्त्रिया (5)
1	Andhra Pradesh ..	663.55	336.38	327.17
2	Arunachal Pradesh	8.58	4.61	3.97
3	Assam ..	222.95	115.80	107.15
4	Bihar ..	863.39	451.47	411.92
5	Goa ..	11.69	5.94	5.75
6	Gujarat ..	411.74	212.71	199.03
7	Haryana ..	163.17	87.05	76.12
8	Himachal Pradesh ..	51.11	25.61	25.50
9	Jammu & Kashmir	77.19	40.14	37.05
10	Karnataka ..	448.07	228.47	219.60
11	Kerla ..	290.32	142.30	148.02
12	Madhya Pradesh ..	661.36	342.32	319.04
13	Maharashtra ..	787.48	406.86	380.62
14	Manipur ..	18.26	9.31	8.95
15	Meghalaya ..	17.60	9.04	8.56
16	Mizoram ..	6.87	3.57	3.30
17	Nagaland ..	12.15	6.43	5.72
18	Orissa ..	315.12	159.80	155.32
19	Punjab ..	201.91	106.95	94.96

POPULATION AND LITERATES, 1991

मुलनात्मक आकडेवारी, १९९१

(अस्थायी आकडेवारी)

Literates (in lakhs)			राज्य/केन्द्रशासित प्रदेश (1)
साक्षर			
Total एकूण (6)	Males पुरुष (7)	Females स्त्रिया (8)	
249.40	157.43	91.97	आंध्र प्रदेश
2.82	1.91	0.91	अरुणाचल प्रदेश
96.31	58.62	37.69	आसाम
268.54	191.76	76.78	बिहार
7.82	4.40	3.42	गोवा
212.77	130.81	81.96	गुजरात
74.32	48.73	25.59	हरयाणा
27.24	16.02	11.22	हिमाचल प्रदेश
N.A.	N.A.	N.A.	जम्मू व काश्मिर
210.81	128.87	81.94	कर्नाटक
226.72	115.16	111.56	केरळ
234.91	161.01	73.91	मध्य प्रदेश
429.39	262.79	166.60	महाराष्ट्र
8.96	5.43	3.53	मणिपूर
6.89	3.77	3.12	मेघालय
4.62	2.51	2.11	मिझोराम
6.22	3.61	2.61	नागालॅंड
129.12	83.92	45.20	ओरिसा
99.53	58.98	40.55	पंजाब

A COMPARATIVE PICTURE OF THE

लोकसंख्या आणि साक्षरता

Serial No. अनु- क्रमांक (1)	State/Union territory (2)	Total Population (in lakhs) एकूण लोकसंख्या		
		Total एकूण (3)	Males पुरुष (4)	Females स्त्रिया (5)
20	Rajasthan ..	438.81	229.36	209.45
21	Sikkim ..	4.06	2.16	1.90
22	Tamil Nadu ..	556.38	282.18	274.20
23	Tripura ..	27.45	14.11	13.34
24	Uttar Pradesh ..	1,390.31	738.98	651.33
25	West Bangal ..	679.82	354.61	325.21
<i>Union Territories</i>				
1	Andaman & Nikobar	2.78	1.53	1.26
2	Chandigarh ..	6.40	3.57	2.83
3	Dadra & Nagar Haveli	1.39	0.71	0.68
4	Daman & Div ..	1.01	0.51	0.50
5	Delhi	93.71	51.21	42.50
6	Lakshdeep ..	0.51	0.26	0.25
7	Pondecherry ..	8.07	4.08	3.99
	India ..	8,443.21	4,378.03	4,065.19

POPULATION AND LITERATES, 1991—contd.

तुलनात्मक आकड़ेवारी १९९१—चालू

Literates (in lakhs) साक्षर			राज्य/केंद्रशासित प्रदेश (1)
Total एकूण (6)	Males पुरुष (7)	Females स्त्रिया (8)	
136.18	101.43	34.75	राजस्थान
1.91	1.18	0.73	सिक्कीम
303.83	180.66	123.17	तामिलनाडू
13.68	8.21	5.47	त्रिपुरा
470.47	333.25	137.22	उत्तर प्रदेश
327.19	200.53	126.66	पश्चिम बंगाल
			केंद्रशासित प्रदेश
1.71	1.03	0.68	अंदमान व निकोबार
4.26	2.53	1.73	चंडीगढ़
0.46	0.31	0.15	दादरा व नगर हवेली
0.46	0.20	0.26	दमन व दीव
59.50	35.71	23.79	दिल्ली
0.34	0.19	0.15	लक्षदीप
5.18	2.93	2.25	पाँडेचरी
3,621.56	2,303.89	1,317.68	.. भारत

PERCENTAGE SHARE IN INDIA'S POPULATION AND

राज्याच्या लोकसंख्येचे भारताच्या लोकसंख्येशी

Serial No. अनु- क्रमांक	State	Percentage share in India's Population	
		Rural ग्रामीण	Urban नागरी
1	Andhra Pradesh	7.70	8.20
2	Arunachal Pradesh	0.12	0.05
3	Assam*	3.16	1.14
4	Bihar*	11.16	5.24
5	Goa	0.11	0.22
6	Gujarat*	4.31	6.52
7	Haryana*	1.96	1.86
8	Himachal Pradesh*	0.75	0.21
9	Jammu and Kashmir*	0.94	0.85
10	Karnataka*	4.94	6.38
11	Kerala*	3.41	3.54
12	Madhya Pradesh	8.10	7.07
13	Maharashtra*	7.69	14.04
14	Manipur	0.21	0.23
15	Meghalaya	0.23	0.15
16	Mizoram	0.06	0.15
17	Nagaland	0.16	0.10
18	Orissa*	4.35	1.95
19	Punjab*	2.26	2.76

PERCENTAGE OF URBAN POPULATION, 1991

प्रमाण व नागरी लोकसंख्येचे प्रमाण, १९९१

Urban Population as percentage of Total Population	राज्य
26.84	आंध्र प्रदेश
12.21	अरुणाचल प्रदेश
11.08	आसाम
13.17	बिहार
41.02	गोवा
34.40	गुजरात
24.79	हरियाणा
8.70	हिमाचल प्रदेश
23.83	जम्मू व काश्मीर
30.91	कर्नाटक
26.44	केरळ
23.21	मध्य प्रदेश
38.73	महाराष्ट्र
27.69	मणिपूर
18.69	मेघालय
46.20	मिझोराम
17.28	नागालँड
13.43	ओरिसा
29.72	पंजाब

PERCENTAGE SHARE IN INDIA'S POPULATION AND

राज्याच्या लोकसंख्येचे भारताच्या लोकसंख्येशी

Serial No. अनु- क्रमांक	State	Percentage share in India's Population	
		Rural ग्रामीण	Urban नागरी
20	Rajasthan	5.40	4.62
21	Sikkim	0.06	0.02
22	Tamil Nadu*	5.84	8.76
23	Tripura	0.37	0.19
24	Uttar Pradesh*	17.76	12.73
25	West Bengal	7.87	8.57
<i>Union Territories</i>			
1	Andaman and Nicobar	0.03	0.03
2	Chandigarh	0.01	0.26
3	Dadra and Nagar Haveli	0.02	0.01
4	Daman and Diu	0.01	0.02
5	Delhi	0.15	3.88
6	Lakshadweep	0.01	0.01
7	Pondicherry	0.05	0.24
	India ..	100.00	100.00

Note.—Figures may not tally due to rounding.

PERCENTAGE OF URBAN POPULATION, 1991—contd.

प्रमाण व नागरी लोकसंख्येचे प्रमाण, १९९१—चालू

Urban Population as percentage of Total Population	राज्य
22·88	राजस्थान
9·12	सिक्कीम
34·20	तामिळनाडू
15·26	त्रिपुरा
19·89	उत्तर प्रदेश
27·39	पश्चिम बंगाल
	केंद्रशासित प्रदेश
26·80	अंदमान व निकोबार
89·69	चंदिगड
8·47	दादरा व नगर हवेली
46·86	दमण, दीव
89·93	दिल्ली
56·29	लक्षद्वीप
64·05	पाँडेचरी
25·72	.. भारत

DENSITY OF POPULATION AND

लोकसंख्येची घनता व

Serial No. अनु- क्रमांक	State/Union Territories	Density of population लोकसंख्येची घनता
(1)	(2)	(3)
1	Andhra Pradesh	241
2	Arunachal Pradesh	10
3	Assam	284
4	Bihar	497
5	Goa	316
6	Gujarat	210
7	Haryana	369
8	Himachal Pradesh	92
9	Jammu and Kashmir	N.A.
10	Karnataka	234
11	Kerala	747
12	Madhya Pradesh	149
13	Maharashtra	256
14	Manipur	82
15	Meghalaya	78
16	Mizoram	33
17	Nagaland	73
18	Orissa	202

SEX RATIO, 1991

स्त्री-पुरुष प्रमाण, १९९१

(Figures are provisional)

Sex ratio स्त्री-पुरुष प्रमाण (Females per thousand males) (हजार पुरुषांमागे स्त्रियांची संख्या)		राज्य/किंद्रशासित प्रदेश
Rural ग्रामीण (4)	Urban नागरी (5)	(6)
978	957	आंध्र प्रदेश
877	753	अरुणाचल प्रदेश
937	839	आसाम
923	846	बिहार
994	933	गोवा
950	909	गुजरात
877	868	हरयाणा
1013	828	हिमाचल प्रदेश
N.A.	N.A.	जम्मू व काश्मिर
975	930	कर्नाटक
1043	1033	केरळ
944	893	मध्य प्रदेश
975	876	महाराष्ट्र
957	970	मणिपूर
957	904	मेघालय
916	934	मिझोरम
912	789	नागालॅन्ड
989	866	ओरिसा

DENSITY OF POPULATION AND

लोकसंख्येची घनता व

Serial No. अनु- क्रमांक (1)	State/Union Territories (2)	Density of Population लोकसंख्येची घनता (3)
19	Punjab	401
20	Rajasthan	128
21	Sikkim	57
22	Tamil Nadu	428
23	Tripura	262
24	Uttar Pradesh	472
25	West Bengal	766
	<i>Union Territories</i>	
	Andaman and Nicobar	34
	Chandigarh	5620
	Dadra and Nagar Haveli	282
	Daman and Diu	906
	Delhi	6319
	Lakshadweep	1615
	Pondicherry	1640

SEX RATIO, 1991—Contd.

स्त्री-पुरुष प्रमाण, १९९१—चालू

(Figures are provisional)/अस्थायी आकडेवारी

Sex ratio स्त्री-पुरुष प्रमाण (Females per thousand males) (हजार पुरुषांमागे स्त्रियांची संख्या)		राज्य/केंद्र शासित प्रदेश
Rural ग्रामीण (4)	Urban नागरी (5)	
		(2)
895	870	पंजाब
923	881	राजस्थान
892	748	सिक्कीम
983	951	तामिळ नाडू
944	958	त्रिपुरा
886	862	उत्तर प्रदेश
941	856	पश्चिम बंगाल
		केंद्रशासित प्रदेश
840	770	अंदमान आणि निकोबार
633	813	चंडीगड
966	819	दादरा आणि नगर हवेली
927	1024	दमण आणि दीव
921	831	दिल्ली
961	931	लक्षद्वीप
971	984	पॉन्डेचरी

ESTIMATED ANNUAL BIRTH

अंदाजित जन्म मृत

Serial No. अनु- क्रमांक	State/Union Territories	Rural/Urban नागरी/ग्रामीण
7	Haryana	ए. (C) ग्रा. (R) ना. (U)
8	Himachal Pradesh.. ..	ए. (C) ग्रा. (R) ना. (U)
9	Jammu and Kashmir	ए. (C) ग्रा. (R) ना. (U)
10	Karnataka	ए. (C) ग्रा. (R) ना. (U)
11	Kerala	ए. (C) ग्रा. (R) ना. (U)
12	Madhya Pradesh	ए. (C) ग्रा. (R) ना. (U)

AND DEATH RATES, 1990—Contd.

दर, १९९०—चालू

Birth Rate जन्मदर	Death Rate मृत्युदर	राज्य/केंद्रशासित प्रदेश
31.8	8.5	हरियाणा
33.0	8.9	
27.5	6.9	
27.0	8.4	हिमाचल प्रदेश
27.6	8.5	
19.2	6.9	
31.4	7.9	जम्मू आणि काश्मिर
33.3	8.3	
24.1	6.3	
27.8	8.1	कर्नाटक
28.8	8.8	
24.8	6.1	
19.0	5.9	केरळ
19.0	5.9	
19.3	5.8	
36.9	12.5	मध्य प्रदेश
38.7	13.6	
29.1	7.5	

ESTIMATED ANNUAL BIRTH

अंदाजित जन्म-मृत्यु

Serial No. अनु- क्रमांक	State/Union Territories	Rural/Urban नागरी/ग्रामीण
19	Rajasthan	ए. (C) ग्रा. (R) ना. (U)
20	Sikkim	ए. (C) ग्रा. (R) ना. (U)
21	Tamil Nadu	ए. (C) ग्रा. (R) ना. (U)
22	Tripura	ए. (C) ग्रा. (R) ना. (U)
23	Uttar Pradesh	ए. (C) ग्रा. (R) ना. (U)
24	West Bengal	ए. (C) ग्रा. (R) ना. (U)

AND DEATH RATES, 1990—contd.

दर, १९९०—चालू

Birth Rate जन्मदर	Death Rate मृत्युदर	राज्य/केंद्रशासित प्रदेश
33·1	9·4	राजस्थान
34·3	9·9	
27·6	7·5	
26·4	7·3	सिक्कीम
28·1	7·7	
18·4	5·2	
22·4	8·7	तामीळनाडू
23·2	10·0	
20·9	6·4	
24·7	7·0	त्रिपुरा
25·5	7·3	
17·4	5·1	
35·7	12·0	उत्तर प्रदेश
37·2	12·8	
29·3	8·0	
27·3	8·1	पश्चिम बंगाल
30·7	8·6	
18·3	6·8	

ESTIMATED ANNUAL BIRTH

अंदाजित जन्म-मृत्यु

Serial No. अनु- क्रमांक	State/Union Territories	Rural/Urban ग्रामीण/नागरी
	<i>Union Territory</i>	
1	Andaman and Nicobar ..	ए. (C) ना. (R) ग्रा. (U)
2	Chandigarh ..	ए. (C) ग्रा. (R) ना. (U)
3	Dadra and Nagar Haveli ..	ए. (C) ग्रा. (R) ना. (U)
4	Daman and Diu ..	ए. (C) ग्रा. (R) ना. (U)
5	Delhi ..	ए. (C) ग्रा. (R) ना. (U)

AND DEATH RATES, 1990—contd.

१९९०—चालू

Birth Rate जन्मदर	Death Rate मृत्युदर	राज्य/केंद्रशासित प्रदेश
		केंद्रशासित प्रदेश
21.0	5.5	अंदमान आणि निकोबार
22.3	5.7	
17.1	5.0	
17.7	3.3	चंदिगड
19.1	3.6	
17.6	3.3	
39.9	9.0	दादरा आणि नगर हवेली
.....	.....	
.....	.....	
27.3	8.5	दमण आणि दीव
32.8	7.6	
18.6	9.9	
22.8	5.8	दिल्ली
29.9	7.9	
22.2	5.6	

ESTIMATED ANNUAL BIRTH

अंदाजित जन्म-मृत

Serial No. अनु- क्रमांक	State/Union Territories	Rural/Urban ग्रामीण/नागरी
6	Lakshdweep	ए. (C) ग्रा. (R) ना. (U)
7	Pondicherry	ए. (C) ग्रा. (R) ना. (U)
8	India	ए. (C) ग्रा. (R) ना. (U)

AND DEATH RATES, 1990—*contd.*

दर, १९९०—समाप्त

Birth Rate जन्मदर	Death Rate मृत्युदर	राज्य/किंद्रशासित प्रदेश
25.6	5.8	लक्षद्वीप
27.1	6.2	
23.9	5.4	
19.9	6.1	पंडिचरी
18.9	7.4	
20.7	5.1	
29.9	9.6	भारत
31.5	10.4	
24.4	6.7	

ESTIMATED INFANT MORTALITY RATE FOR MAJOR STATES, 1990

काही प्रमुख राज्यांतील अंदाजित बालमृत्यू दर, १९९०

(Provisional figures)

Serial No. अनु- क्रमांक	State	Infant Mortality Rate बाल मृत्यु दर			राज्य
		Rural ग्रामीण	Urban नागरी	Combined एकत्रित	
1	Andhra Pradesh ..	73	56	70	आंध्र प्रदेश
2	Assam	79	43	77	आसाम
3	Bihar	77	46	75	बिहार
4	Gujarat	79	54	72	गुजरात
5	Haryana	73	52	69	हरयाणा
6	Himachal Pradesh ..	71	42	68	हिमाचल प्रदेश
7	Jammu & Kashmir	73	52	70	जम्मू व काश्मीर

8	Karnataka	81	39	71	कर्नाटक
9	Kerala	18	16	17	केरळ
10	Madhya Pradesh	119	61	111	मध्य प्रदेश
11	Maharashtra	64	44	58	महाराष्ट्र
12	Orissa	127	68	123	ओरिसा
13	Punjab	58	45	55	पंजाब
14	Rajasthan	88	60	83	राजस्थान
15	Tamil Nadu	81	38	67	तामिळनाडू
16	Uttar Pradesh	104	67	98	उत्तर प्रदेश
17	West Bengal	68	42	63	पश्चिम बंगाल
	India	86	51	80	भारत

PERCENTAGE OF LITERATES TO ESTIMATE POPULATION AGED 7 YEARS AND ABOVE

सात वर्षे व त्यावरील अंदाजित लोकसंख्येशी साक्षरांचे प्रमाण

Serial No. अनु- क्रमांक	State/Union Territory	Percentage of Literates 1991 साक्षरतेचे प्रमाण			राज्य/किंद्रशासित प्रदेश
		Total एकूण	Males पुरुष	Females स्त्रिया	
1	Andhra Pradesh	45.11	56.24	33.71	आंध्र प्रदेश
2	Arunachal Pradesh	41.22	51.10	29.37	अरुणाचल प्रदेश
3	Assam	53.42	62.34	43.70	आसाम
4	Bihar	38.54	52.63	23.10	बिहार
5	Goa	76.98	85.48	68.20	गोवा
6	Gujarat	60.91	72.54	48.50	गुजरात
7	Haryana	55.33	67.85	40.94	हरियाणा
8	Himachal Pradesh	63.54	74.57	52.46	हिमाचल प्रदेश
9	Jammu & Kashmir	N.A.	N.A.	N.A.	जम्मू व काश्मीर
10	Karnataka	55.98	67.25	44.34	कर्नाटक
11	Kerala	90.59	94.45	86.93	केरळ
12	Madhya Pradesh	43.45	57.43	28.39	मध्य प्रदेश
13	Maharashtra	63.05	74.84	50.51	महाराष्ट्र
14	Manipur	60.96	72.98	48.64	मणीपूर
15	Meghalaya	48.26	51.57	44.78	मेघालय

16	Mizoram	..	..	81.23	84.06	78.09	मिझोराम
17	Nagaland	..	..	61.30	88.09	55.72	नागालण्ड
18	Orissa	..	..	48.55	62.37	34.40	ओरिसा
19	Punjab	..	..	57.14	63.68	49.72	पंजाब
20	Rajasthan	..	..	38.81	55.07	20.84	राजस्थान
21	Sikkim	..	..	56.53	64.34	47.23	सिक्कीम
22	Tamil Nadu	..	..	63.72	78.88	52.29	तामीळनाडू
23	Tripura	..	..	60.39	78.88	52.29	त्रिपुरा
24	Uttar Pradesh	..	..	41.71	55.35	26.02	उत्तर प्रदेश
25	West Bengal	..	..	57.72	67.24	47.15	पश्चिम बंगाल
	<i>Union Territories</i>						केंद्रशासित प्रदेश
	A. & N. Island	..	..	73.74	79.68	66.22	अंदमान आणि निकोबार
	Chandigarh	..	..	78.73	82.87	73.61	चंदिगड
	Dadra & Nagar Haveli	..	..	39.45	52.07	26.10	दादरा आणि नगर हवेली
	Daman & Div	..	..	73.58	85.67	61.38	दमण आणि दीव
	Delhi	..	..	76.09	82.63	68.01	दिल्ली
	Lakshdweep	..	..	79.23	87.06	70.88	लक्षद्वीप
	Pondicherry	..	..	74.91	83.91	65.79	पण्डिचरी
	India	..	..	52.11	63.85	39.42	.. भारत

N.A.—Stands for not available.

Source.—Selected Educational Statistics, 1990-91, Government of India.

PROJECTED POPULATION IN THE AGE-GROUPS

वयोगट ६-११ आणि ११-१४ वयोगटातील

(Figures in thousand)

Serial No. अनु- क्रमांक	State/Union Territory	Age-Group 6-11 वयोगट ६-११		
		Total एकूण	Males पुरुष	Females स्त्रिया
1	Andhra Pradesh ..	7,029.0	3,545.5	3,472.5
2	Arunachal Pradesh	107.0	53.5	53.5
3	Assam ..	3,176.7	1,632.1	1,544.6
4	Bihar ..	10,483.6	5,321.5	5,162.1
5	Goa ..	132.0	66.0	66.0
6	Gujarat ..	4,626.4	2,358.3	2,268.1
7	Haryana ..	2,021.0	1,015.5	1,005.5
8	Himachal Pradesh ..	588.9	295.3	293.6
9	Jammu & Kashmir	867.9	445.0	422.9
10	Karnataka ..	5,262.9	2,690.3	2,573.6
11	Kerala ..	3,080.5	1,567.0	1,513.5
12	Madhya Pradesh ..	7,679.9	3,985.4	3,712.5
13	Maharashtra ..	8,138.3	4,169.4	3,968.9
14	Manipur ..	235.6	120.4	115.2
15	Meghalaya ..	228.8	114.1	114.7
16	Mizoram ..	80.3	41.2	39.1
17	Nagaland ..	136.8	69.6	67.2
18	Orissa ..	3,531.3	1,807.3	1,724.0
19	Punjab ..	2,146.8	1,119.9	1,026.9
20	Rajasthan ..	5,789.2	2,977.6	2,811.6

6-11 YEARS AND 11-14 YEARS AS ON 1ST MARCH 1991

अंदाजित लोकसंख्या (दिनांक १ मार्च १९९१ रोजी)

(आकडे हजारांत)

Age-Group 11-14 वयोगट ११-१४			राज्य/केंद्रशासित प्रदेश
Total एकूण	Males पुरुष	Females स्त्रिया	
3,949.2	1,990.9	1,958.3	आंध्र प्रदेश
57.8	29.2	28.6	अरुणाचल प्रदेश
1,850.1	955.8	894.3	आसाम
5,808.9	2,912.9	2,896.0	बिहार
76.2	38.2	38.0	गोवा
2,669.5	1,360.0	1,309.0	गुजरात
1,113.6	583.2	530.4	हरियाणा
342.5	173.6	169.5	हिमाचल प्रदेश
492.0	253.8	238.2	जम्मू आणि काश्मीर
2,993.6	1,513.2	1,480.4	कर्नाटक
1,769.0	896.2	872.0	केरळ
4,264.7	2,109.9	2,073.8	मध्यप्रदेश
4,807.5	2,460.0	2,347.5	महाराष्ट्र
118.4	59.9	58.5	मणीपूर
125.9	62.0	63.9	मेघालय
49.0	25.0	24.0	मिझोरम
81.5	41.6	39.9	नागालॅंड
2,054.2	1,033.9	1,020.3	ओरीसा
1,251.5	611.5	590.0	पंजाब
3,075.2	1,586.3	1,488.9	राजस्थान

PROJECTED POPULATION IN THE AGE-GROUPS

वयोगट ६-११ आणि ११-१४ वयोगटातील

Serial No. अनु- क्रमांक	State/Union territory	Age-Group 6-11 वयोगट ६-११		
		Total एकूण	Males पुरुष	Females स्त्रिया
21	Sikkim ..	59.1	29.9	29.2
22	Tamil Nadu ..	5,796.0	2,964.5	2,831.5
23	Tripura ..	292.3	148.5	143.8
24	Uttar Pradesh ..	17,127.2	9,016.6	8,110.6
25	West Bengal ..	7,401.0	3,758.4	3,642.6
	<i>Union Territories</i>			
	Andhaman & Nikobar	42.7	20.8	21.9
	Chandigarh ..	81.9	43.2	38.7
	Dadra and Nagar Haveli.	16.8	8.8	8.0
	Delhi ..	1,020.9	549.0	471.9
	Lakshadweep ..	6.0	3.0	3.0
	Pondicherry ..	74.5	37.6	36.9
	India ..	98,111.3	50,390.9	47,720.4

Source.—Selected Educational Statistics, 1990-91.

6-11 YEARS AND 11-14 YEARS AS ON 1ST MARCH 1991—Contd.

अंवाजित लोकसंख्या (दिनांक १ मार्च १९९१ रोजी—चालू)

Age-Group 11-14 वयोगट ११-१४			राज्य/केंद्रशासित प्रदेश
Total एकूण	Males पुरुष	Females स्त्रिया	
32.2	16.6	15.6	सिक्कीम
3,298.6	1,680.7	1,617.9	तामीळनाडू
159.8	81.5	78.3	त्रिपुरा
9,448.1	4,993.9	4,454.2	उत्तरप्रदेश
4,143.0	2,074.5	2,068.5	पश्चिम बंगाल
			केंद्रशासित प्रदेश
21.4	11.0	10.4	अंदमान आणि निकोबार
46.7	25.2	21.5	चंदिगड
9.8	5.1	4.7	दादरा व नागर हवेली
600.1	327.0	273.1	दिल्ली
3.1	1.6	1.5	लक्षद्वीप
45.2	22.8	22.4	पांडेचरी
55,372.4	28,405.8	26,966.6	.. भारत

MAHARASHTRA—GENERAL INFORMATION

महाराष्ट्र—सर्वसाधारण माहिती

Serial No.	Particulars		तपशील
1	Area (1991 Census) (Lakh Sq. Kms.)		क्षेत्रफळ (१९९१ च्या जनगणनेनुसार) (लाख चौ. कि. मी.).
	(A) Rural ..	3.02	(अ) ग्रामीण
	(B) Urban ..	0.06	(ब) नागरी
	(C) Total ..	3.08	(क) एकूण
2	Revenue Divisions	6	महसुली विभाग
3	Districts ..	31	जिल्हे
4	Zilla Parishads ..	29	जिल्हा परिषदा
5	Tahasils ..	303	तालुके
6	Development Blocks	296	विकास गट
7	Villages ..	43,020	खेडी
8	Grampanchayats ..	25,827	ग्रामपंचायती
9	Municipal Corporations	11	महानगरपालिका
10	Cantonment Boards	7	कटक मंडळे
11	Towns ..	336	शहरे

MAHARASHTRA - GENERAL INFORMATION—contd.

महाराष्ट्र—सर्वसाधारण माहिती—जालू

Serial No.	Particulars		तपशील
12	Municipal Councils	228	नगरपालिका
	<i>Population 1991</i>		लोकसंख्या—
13	Total (Figures in Lakhs) 1991	787.48	एकूण (आकडे लाखांत) १९९१
	Males	406.86	पुरुष
	Females	380.62	स्त्रिया
	Percentage of Male Population.	51.67	पुरुषांची टक्केवारी
	Percentage of Female Population	48.33	स्त्रियांची टक्केवारी
14	Urban Population	304.96	नागरी लोकसंख्या
15	Rural Population	482.52	ग्रामीण लोकसंख्या
16	Percentage of Urban population.	38.73	नागरी लोकसंख्येचे प्रमाण
17	Percentage of Rural population	61.27	ग्रामीण लोकसंख्येचे प्रमाण
18	Birth Rate (1990)		जन्मदर (१९९०)
	Total	28.03	एकूण
	Rural	30.4	ग्रामीण
	Urban	24.4	नागरी

LIBRARY & DOCUMENTATION
National Institute of Planning and Economic Research

Planning and Economic Research

17-B, New Akshaya Marg,

New Delhi-110016

Phone No.

2-2-73

MAHARASHTRA—GENERAL INFORMATION—concl'd.

महाराष्ट्र—सर्वसाधारण माहिती—समाप्त

Serial No.	Particulars		तपशील
19	Death Rate (1990)		मृत्यूदर (१९९०)
	Total ..	7.9	एकूण
	Rural ..	8.9	ग्रामीण
	Urban ..	6.1	नागरी
20	Infant Mortality Rate		बालमृत्यूदर
	Total ..	59.00	एकूण
	Rural ..	66.00	ग्रामीण
	Urban ..	44.00	नागरी
21	Estimated Population in the age group 6-14 for the year 1991. (Figures in lakhs)	140.48	६-१४ वयोगटातील अंदाजित लोकसंख्या, १९९१ (आकडे लाखात)
	Literacy Rate (1991)		साक्षरता प्रमाण १९९१
22	General		सर्वसाधारण
	Total ..	63.1	एकूण
	Males ..	74.8	पुरुष
	Females ..	50.5	स्त्रीया

Note.—(1) Figures of Birth Rate/Death Rate/Infant Mortality Rate are taken from sample registration system provisional.

(2) Literacy Rate for population age 7 years and above.

(3) Estimated population in the age group 6-14 years calculated on provisional figures of 1991 census.

EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN MAHARASHTRA

महाराष्ट्रातील शैक्षणिक संस्था

Serial No.	Particulars	Number (संख्या)	तपशील
1	<i>Educational Divisions</i> Bombay, Nashik, Pune Kolhapur, Aurangabad, Amravati and Nagpur.	7	शैक्षणिक विभाग मुंबई, नाशिक, पुणे, कोल्हापूर, औरंगाबाद, अमरावती आणि नागपूर.
2	Maharashtra State Board of Secondary and Higher Secondary Education Divisional Boards. Pune, Bombay Nagpur, Aurangabad, Kolhapur and Amravati.	6	महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळ (विभागीय मंडळे). पुणे, मुंबई, नागपूर, औरंगाबाद, कोल्हापूर, आणि अमरावती.
3	Universities (Non-Agric- ultural) Bombay, Pune, Shivaji (Kolha- pur), Marathwada (Aurangabad), Amra- vati, S.N.D.T. (Bombay), Nagpur and North Maha- rashtra (Jalgaon).	8	विद्यापीठे (अकृषी) मुंबई, पुणे, शिवाजी (कोल्हापूर), मराठवाडा (औरंगाबाद), अमरावती, एस.एन. डी. टी. (मुंबई), नागपूर, उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ (जळगाव).

EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN MAHARASHTRA—Contd

महाराष्ट्रातील शैक्षणिक संस्था—चालू

Serial No.	Particulars	Number (संख्या)	तपशील
4	<i>Deemed University</i> (1) Yashwantrao Chavan Open University, Nashik. (2) Tilak Maharashtra University, Pune.	2	मानवीय विद्यापीठे (१) यशवंतराव चव्हाण मुक्त विद्यापीठ, नाशिक. (२) टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे.
5	<i>Military Schools</i> (1) Satara. Military School (Satara). (2) Bhosala Military School (Nashik). (3) Raigad Military School (Achholi, Ta-Mahad, District Raigad).	3	सैनिकी शाळा (१) सातारा सैनिकी शाळा, सातारा. (२) भोसला सैनिकी शाळा, नाशिक. (३) रायगड सैनिक शाळा, अचलोली, ता. महाड, जि. रायगड.
6	No. of Primary Schools	57804	एकूण प्राथमिक शाळा
7	No. of Secondary Schools	8292	माध्यमिक शाळा
8	No. of Higher Secondary Schools.	1734	उच्च माध्यमिक शाळा
9	Arts, Science, Commerce Colleges.	675	कला, शास्त्र, वाणिज्य महाविद्यालये.
10	B.Ed. and B.P.Ed colleges.	174	अध्यापक महाविद्यालये (बी.पी.एड. सह)
11	D.Ed. colleges ..	249	अध्यापक विद्यालये.

LEVELS OF URBANISATION IN THE STATE OF INDIA
1901-1991

राज्यातील नागरीकरणाची स्थिती १९०१-१९९१

Census Year गणना वर्ष	No. of Urban Units in Maharashtra महाराष्ट्रातील नागरी घटकांची संख्या	Percentage of Urban Population नागरी लोकसंख्येचे शेकडा प्रमाण	
		Maharashtra महाराष्ट्र	India भारत
1901 ..	219	16.59	10.84
1911 ..	232	15.13	10.29
1921 ..	238	18.50	11.18
1931 ..	258	18.60	11.99
1941 ..	266	21.11	13.86
1951 ..	383	28.75	17.29
1961 ..	266	28.22	17.97
1971 ..	289	37.17	19.91
1981 ..	307	35.03	23.34
1991 ..	336	38.73	25.72

SIZE CLASS OF

MAHARASHTRA

शहरांच्या आकार गटानुसार

Size Class of Towns	Years		
	1901	1911	1921
Class-I	3	3	4
(a) One million & above ..	..	1	1
(b) 5,00,000—9,99,999 ..	1	..	..
(c) 1,00,000—4,99,999 ..	2	2	3
Class-II	2	1	1
Class-III	13	11	21
Class-IV	60	50	45
Class-V	116	111	113
Class-VI	25	56	54
Total ..	219	232	238

Size Class of Cities/Towns (Figures of 1991 Census are

(A) Class-I 1,00,000 and above

(C) Class-III 20,000—49,999

(E) Class-V 5,000—9,999

Source.—Census of India, Series 14, Paper II.

CITIES/TOWNS

STATE

महाराष्ट्रे वर्गीकरण—महाराष्ट्र

1931	1941	1951	1961	1971	1981	1991
4	4	5	12	17	29	33
1	1	1	1	1	3	4
..	..	..	2	2	1	5
3	3	4	9	14	25	24
1	7	16	15	25	25	31
29	33	39	47	65	89	113
57	69	84	89	98	100	101
119	122	196	88	70	48	47
48	31	43	15	14	16	11
258	266	383	266	289	307	336

(Provisional).

(B) Class-II 50,000--99,999

(D) Class-IV 10,000--19,999

(F) Class-VI below 5,000

DISTRICTWISE TOTAL POPULATION

जिल्हानिहाय एकूण लोकसंख्या

(Provisional figures in lakhs)

Serial No. अनु- क्रमांक	District	Total Population/एकूण लोकसंख्या		
		Total एकूण	Males पुरुष	Females स्त्रिया
1	Greater Bombay ..	99.09	54.49	44.60
2	Thane ..	25.27	27.81	24.46
3	Raigad ..	18.15	9.02	9.03
4	Ratnagiri ..	15.39	6.96	8.43
5	Sindhudurg ..	8.31	3.88	4.43
6	Nashik ..	38.45	19.80	18.64
7	Dhule ..	29.29	12.91	12.38
8	Jalgaon ..	91.84	16.40	15.44
9	Ahmednagar ..	33.62	17.22	16.40
10	Pune ..	55.11	28.46	26.65
11	Satara ..	24.45	12.01	12.44
12	Sangli ..	21.98	11.18	10.80
13	Solapur ..	32.24	16.65	15.59
14	Kolhapur ..	29.74	15.13	14.61
15	Aurangabad ..	22.09	11.48	10.61
16	Jalna ..	13.63	6.96	6.67
17	Parbhani ..	21.15	10.83	10.32
18	Beed ..	18.18	9.34	8.85
19	Nanded ..	23.26	11.95	11.32
20	Osmanabad ..	12.72	6.55	6.17

AND LITERATES, 1991

साक्षर, १९९१

(अस्थायी आकडेवारी लक्षात), १९९१

Literates/साक्षर			जिल्हा
Total एकूण	Males पुरुष	Females स्त्रिया	
71.91	42.56	29.35	बृहन्मुंबई
30.73	18.43	12.30	ठाणे
9.76	5.73	4.03	रायगड
8.20	4.43	3.77	रत्नागिरी
5.59	2.94	2.65	सिधुदुर्ग
19.68	12.09	7.59	नाशिक
10.67	6.74	3.93	धुळे
17.18	10.68	6.50	जळगाव
16.92	10.72	6.20	अहमदनगर
33.25	19.77	13.48	पुणे
13.71	8.06	5.65	सातारा
11.91	7.26	4.65	सांगली
15.17	9.77	5.40	सोलापूर
17.11	10.43	6.68	कोल्हापूर
10.24	6.84	3.40	औरंगाबाद
5.03	3.57	1.46	जालना
8.07	5.64	2.43	परभणी
7.01	4.70	2.31	बीड
9.00	6.19	2.81	नांदेड
5.64	3.69	1.95	उस्मानाबाद

DISTRICTWISE TOTAL POPULATION

जिल्हानिहाय एकूण लोकसंख्या

(Provisional figures in lakhs)

Serial No. अनु- क्रमांक	District	Total Population/एकूण लोकसंख्या		
		Total एकूण	Males पुरुष	Females स्त्रिया
21	Latur ..	16.73	8.61	8.13
22	Buldhana ..	18.81	9.62	9.19
23	Akola ..	22.11	11.40	10.71
24	Amravati ..	22.09	11.40	10.69
25	Yavatmal ..	20.74	10.64	10.10
26	Wardha ..	10.66	5.49	5.17
27	Nagpur ..	32.80	17.05	15.75
28	Bhandara ..	21.03	10.57	10.46
29	Chandrapur ..	17.69	9.08	8.61
30	Gadchiroli ..	7.86	3.98	3.88
	Maharashtra ..	787.48	406.86	380.61

Source.—Census of India, Series-14 paper II.

AND LITERATES, 1991—contd.

आणि साक्षर, १९९१—चालू

(प्रत्यक्ष आकडेवारी लाखांत)

Literates/साक्षर			जिल्हा
Total एकूण	Males पुरुष	Females स्त्रिया	
7.56	4.94	2.62	लातूर
9.43	6.01	3.92	बुलढाणा
12.05	5.36	4.69	अकोला
13.08	7.58	5.50	अमरावती
9.99	6.27	3.27	यवतमाळ
6.46	3.75	2.71	वर्धा
20.59	1.94	8.65	नागपूर
11.51	7.06	4.45	भंडारा
8.87	5.50	3.37	चंद्रपूर
2.78	1.86	0.92	गडचिरोली
429.39	262.79	166.60	.. महाराष्ट्र राज्य

DISTRICTS ARRANGED IN DESCENDING ORDER OF RURAL AND URBAN

ग्रामीण व नागरी लोकसंख्येच्या प्रमाणानुसार जिल्हांची उतरत्य क्रमाने

Serial No. अनु-क्रमांक	Districts in order of rural population as percentage to the state rural population राज्यातील एकूण ग्रामीण लोकसंख्येपैकी जिल्हातील ग्रामीण लोकसंख्येच्या प्रमाणानुसार जिल्हांची रचना	Percentage rural population to the state rural population, 1991 राज्यातील एकूण ग्रामीण लोकसंख्येशी जिल्हातील ग्रामीण लोकसंख्येची टक्केवारी.
(1)	(2)	(3)
1	Ahmadnagar	5.86
2	Pune	5.62
3	Nashik	5.14
4	Jalgaon	4.79
5	Solapur	4.76
6	Kolhapur	4.54
7	Satara	4.41
8	Dhule	4.17
9	Thane	3.82
10	Bhandara	3.79
11	Nanded	3.77
12	Yavatmal	3.56
13	Sangli	3.51
14	Parbhani	3.40
15	Akola	3.27
16	Raigad	3.09

Source.—Census of India,

POPULATION AND PERCENTAGE OF DISTRICT URBAN POPULATION

रचना आणि जिल्हातील नागरी लोकसंख्येची टक्केवारी

Districts in order of Urban population and percentage to the state urban population	Percentage urban population to the state urban Population	Percentage urban population to total district population
राज्यातील एकूण नागरी लोकसंख्येपैकी जिल्हातील नागरी लोकसंख्येच्या प्रमाणानुसार जिल्ह्यांची रचना (4)	राज्यातील एकूण नागरी लोकसंख्येशी जिल्हातील नागरी लोकसंख्येची टक्केवारी (5)	जिल्हातील एकूण लोकसंख्येशी नागरी लोकसंख्येचे प्रमाण (6)
Greater Bombay ..	32.49	100.00
Thane ..	11.10	64.74
Pune	9.17	50.76
Nagpur	6.65	61.84
Nashik	4.48	32.52
Solapur	3.05	28.81
Jalgaon	2.86	27.42
Kolhapur	2.58	26.40
Amravati	2.39	33.01
Aurangabad	2.38	32.78
Akola	2.08	28.68
Ahmadnagar	1.75	15.84
Dhule	1.70	20.53
Nanded	1.66	21.71
Sangli	1.65	22.84
Chandrapur	1.63	28.04

series 14, part II

**DISTRICTS ARRANGED IN DESCENDING ORDER OF RURAL
DISTRICT URBAN**

ग्रामीण व नागरी लोकसंख्येच्या प्रमाणात जिल्ह्यांची उतरत्या क्रमात

Serial No. अनु- क्रमांक	Districts in order of rural population as percentage to the state rural population राज्यातील एकूण ग्रामीण लोकसंख्येपैकी जिल्ह्यातील ग्रामीण लोकसंख्येच्या प्रमाणानुसार जिल्ह्यांची रचना	Percentage rural population to the state rural population 1991 राज्यातील एकूण ग्रामीण लोकसंख्येचा जिल्ह्यातील ग्रामीण लोकसंख्येची टक्केवारी.
(1)	(2)	(3)
17	Beed	3.09
18	Buldhana	3.09
19	Aurangabad	3.08
20	Amravati	3.07
21	Ratnagiri	2.90
22	Latur	2.76
23	Chandrapur	2.64
24	Nagpur	2.59
25	Jalna	2.35
26	Osmanabad	2.23
27	Wardha	1.62
28	Sindhudurg	1.59
29	Gadchiroli	1.49

AND URBAN POPULATION AND PERCENTAGE OF
POPULATION—contd.

रचना आणि जिल्ह्यातील नागरी लोकसंख्येची टक्केवारी—चालू

Districts in order of population and percentage to the state urban population राज्यातील एकूण नागरी लोकसंख्येपैकी जिल्ह्यातील नागरी लोकसंख्येच्या प्रमाणानुसार जिल्ह्याची रचना (4)	Percentage Urban population to the state urban population राज्यातील एकूण नागरी लोकसंख्येशी जिल्ह्यातील नागरी लोकसंख्येची टक्केवारी (5)	Percentage urban population to total district population जिल्ह्यातील एकूण लोकसंख्येशी नागरी लोकसंख्येचे प्रमाण (6)
Parbhani	1.56	22.50
Buldhana	1.27	20.63
Yavatmal	1.17	17.21
Latur	1.12	20.42
Beed	1.07	17.96
Raigad	1.06	17.84
Satara	1.03	12.91
Wardha	0.93	26.61
Bhandara	0.91	13.15
Jalna	0.76	16.92
Osmanabad	0.63	15.22
Ratnagiri	0.45	8.97
Gadchiroli	0.22	8.71
Sindhudurg	0.21	7.60

POPULATION BY LANGUAGES MAINLY SPOKEN ACCORDING
TO 1981 CENSUS

१९८१ च्या जनगणनेनुसार प्रमुख भाषा बोलणाऱ्या व्यक्ती

Serial No. अनु- क्रमांक	Languages	Persons व्यक्ती	भाषा
1	Assamese ..	593	आसामी
2	Bengali ..	88,040	बंगाली
3	Gujarati ..	16,84,323	गुजराथी
4	Hindi ..	41,47,199	हिन्दी
5	Kannada ..	9,20,108	कन्नड
6	Kashmiri ..	1,097	काश्मिरी
7	Malayalam ..	2,20,871	मल्याळम
8	Marathi ..	4,58,16,753	मराठी
9	Oriya ..	15,581	ओरिआ
10	Punjabi ..	1,84,053	पंजाबी
11	Sanskrit ..	281	संस्कृत
12	Sindhi ..	5,17,874	सिंधी
13	Tamil ..	3,00,348	तामीळ
14	Telgu ..	9,36,928	तेलगू
15	Urdu*	43,19,067	उर्दू*
	Total ..	6,27,84,171	.. एकूण

*including others.

GROWTH OF RURAL AND URBAN POPULATION IN THE
STATE, 1901 to 1991

राज्यातील नागरी व ग्रामीण लोकसंख्येची वाढ, १९०१ ते १९९१

(Figures in lakhs)/(आकडे लाखात)

Census Year गणना वर्ष	Rural population ग्रामीण लोकसंख्या	Urban population नागरी लोकसंख्या	Total एकूण
1901 ..	161.74	32.17	193.91
1911 ..	182.26	32.49	214.75
1921 ..	169.92	38.57	208.49
1931 ..	195.03	44.57	239.60
1941 ..	211.68	56.65	268.33
1951 ..	228.02	92.01	320.03
1961 ..	283.91	111.63	395.54
1971 ..	347.01	157.11	504.12
1981 ..	407.91	219.94	627.85
1991 ..	482.52	304.96	787.48

LITERACY PERCENTAGE IN MAHARASHTRA AND INDIA

महाराष्ट्र आणि भारतातील साक्षरतेची टक्केवारी

Year वर्ष	Literacy percentage साक्षरतेची टक्केवारी	
	Maharashtra महाराष्ट्र	India भारत
1951 ..	20.5	18.3 (+)
1961 ..	35.1	28.3
1971 ..	45.8	34.5
1981 ..	53.5	41.4 (a)
1991 ..	63.1	52.1 (+)

Note.—(a) Literacy rates for 1951, 1961, 1971 and 1981 relate to population aged 5 and above.

(b) The Rate for the year 1991 relate to population aged 7 and above.

(+) Including projected population Jammu and Kashmir.

(a) Excluding Assam.

EDUCATIONAL INSTITUTIONS

शैक्षणिक संस्था

Serial अनु- क्रमांक	Type of Institution	No. of Institutions संस्थांची संख्या		संस्थेचा प्रकार
		1980-81	1990-91	
1	Primary	51,045	57,804	प्राथमिक
2	Secondary	5,352	8,292	माध्यमिक
3	Higher Secondary	767	1,734	उच्च माध्यमिक
4	Colleges of General Education (Arts, Science, Commerce).	407	675	महाविद्यालये (कला, शास्त्र, वाणिज्य)
5	B.Ed. Colleges (Including B. P.Ed.)	54	174	अध्यापक महाविद्यालये (बी. पी. एड. सह)
6	D. Ed. Colleges	115	249	अध्यापक विद्यालये

NUMBER OF TEACHERS IN

शैक्षणिक संस्थांमधील

Serial No. अनु- क्रमांक	Type of Educational Institutions	Number of				
		1980-81				
		Total	Females	S.C. Included N.B.	S.T.	Per- cent- age of Train- ed Te- achers
1	Primary ..	2,22,070	69,629	26,084	8,329	91.10
2	Secondary ..	86,785	24,645	5,915	1,032	95.84
3	Higher Sec- ondary	27,280	7,578	1,285	248	91.84
4	Arts, Science & Commerce Colleges	18,390	3,932	556	163	20.00
5	B.Ed. and B.P. Ed. Colleges	756	240	9	6	82.00
6	D. Ed. Colleges	1,166	396	N.A.	N.A.	N.A.

EDUCATIONAL INSTITUTIONS

शिक्षक संख्या

Teachers (Figures in actual)					शैक्षणिक संस्थांचा प्रकार
1990-91					
Total	Females	S.C. included N.B.	S.T.	Per-centage of Trained Tea-chers	
2,68,146	1,02,761	32,991	12,704	94.21	प्राथमिक
1,19,518	38,672	11,199	2,451	94.67	माध्यमिक
61,139	16,567	5,735	1,450	94.93	उच्च माध्यमिक
30,085	7,761	2,393	298	49.57	कला, शास्त्र व वाणिज्य महाविद्यालये
1,625	467	100	23	96.24	अध्यापक व शारीरिक शिक्षण महाविद्यालये
2,001	725	202	43	N.A.	अध्यापक विद्यालये

(Figures in '000)

Serial No. अनु- क्रमांक	Stagewise Enrolment	1980-81	
		Total एकूण	Girls मुली
1	Primary Classes I-V (Age group 6-11)	8,312	3,571
2	Classes VI-VIII (Age group 11-14)	2,289	832
3	Secondary, Classes IX-X	910	290
4	Higher Secondary, Classes XI-XII	373	110

ENROLMENT

पठनोदणी

(भाकडे हजारांत)

1990-91		स्तरनिहाय पठनोदणी
Total एकूण	Girls मुली	
10,165	4,669	प्राथमिक वर्ग १-५ [वयोगट ६-११]
3,769	1,549	वर्ग ६-८ [वयोगट ११-१४]
1,778	655	माध्यमिक वर्ग ९-१०
773	270	उच्च माध्यमिक वर्ग ११-१२

(Figures in '000)

Serial No. अनु- क्रमांक	Type of Educational Institutions	1980-81	
		Enrol- ment of Girls	Percentage to total enrol- ment
1	Primary	3,605	42.95
2	Secondary	894	36.06
3	Higher Secondary	256	30.99
4	College Education	155	32.87
5	B.Ed. Colleges	3.7	41.20
6	D.Ed. Colleges	7	59.64

(एक लाख हजारों में)

1990-91		शैक्षणिक संस्थेचा प्रकार
Enrolment of Girls	Percentage to total Enrolment	
4,776	46.04	प्राथमिक
1,518	40.96	माध्यमिक
754	36.55	उच्च माध्यमिक
342	34.37	महाविद्यालयीन शिक्षण
7	33.33	अध्यापक महाविद्यालये
10	43.05	अध्यापक विद्यालये

TEACHER PUPIL RATIO

शिक्षक-विद्यार्थी प्रमाण

Serial No. अनु- क्रमांक	Level of Education	Teacher-Pupil 1989-81	Ratio 1990-91	शिक्षणाचा स्तर
1	Primary	38	39	प्राथमिक
2	Secondary	29	31	माध्यमिक
3	Higher Secondary	31	34	उच्च माध्यमिक
4	College Education	27	33	महाविद्यालयीन शिक्षण
5	B.Ed. & B.P.Ed. Colleges ..	10	13	अध्यापक व शारीरिक शिक्षण महाविद्यालये
6	D.Ed. College ..	12	11	अध्यापक विद्यालये

Note.—Due to prescribed minimum number of subject teachers required to be appointed

DROP OUT RATIO**गळतीचे प्रमाण**

Reference Year : 1990-91

Classes (वर्ग)	IV	VII	X
Drop out Rate (गळतीचे प्रमाण)	29	50	70

**DISTRICTWISE POPULATION IN THE AGE-GROUP 6-14 AND
ENROLMENT IN CLASSES I--VIII (YEAR 1990-91)**

६ ते १४ वयोगटातील जिल्हानिहाय लोकसंख्या व वर्ग १ ते ८ मधील पटनोंदणी

(Figures in thousands/आकडे हजारां)

Serial No. अनु- क्रमांक	District	Estimated Population in the age group 6-14 ६-१४ वयोगटा- तील अंदाजित लोकसंख्या	Enrolment in Classes I-VIII वर्ग १-८ मधील पटनोंदणी	जिल्हा
1	Greater Bombay	1,749	1,649	बृहन्मुंबई
2	Nashik	677	708	नाशिक
3	Jalgaon	562	566	जळगाव
4	Dhule ..	446	407	धुळे
5	Thane ..	922	889	ठाणे
6	Pune	970	974	पुणे
7	Ahmednagar	593	607	अहमदनगर
8	Solapur ..	569	580	सोलापूर
9	Raigad	321	345	रायगड

**DISTRICTWISE POPULATION ON THE AGE-GROUP
6-14 AND ENROLMENT IN CLASSES I—VIII (YEAR 1990-91)**

६ ते १४ वयोगटातील जिल्हानिहाय लोकसंख्या व वर्ग १ ते ८ मधील पटनोंदणी-चालू

(Figures in thousands/आकडे हजारांत)

Serial No. अनु- क्रमांक	District	Estimated Population in the age group 6-14 ६-१४ वयो- गटातील अंदाजित लोकसंख्या	Enrolment in classes I—VIII वर्ग १-८ मधील पटनोंदणी	जिल्हा
10	Kolhapur ..	525	510	कोल्हापूर
11	Ratnagiri	271	276	रत्नागिरी
12	Sindhudurg	147	155	सिंधुदुर्ग
13	Satara ..	432	453	सातारा
14	Sangli ..	388	409	सांगली
15	Aurangabad	390	377	औरंगाबाद
16	Jalna	241	206	जालना
17	Parbhani	372	331	परभणी
18	Beed ..	321	323	बीड
19	Nanded ..	409	439	नांदेड
20	Osmanabad	383	225	उस्मानाबाद

**DISTRICTWISE POPULATION IN THE AGE-GROUP
6-14 AND ENROLMENT IN CLASSES I-VIII (YEAR 1990-91)**

६ ते १४ वयोगटातील जिल्हानिहाय लोकसंख्या व वर्ग १ ते ८ मधील पटनोंदणी
(Figures in thousands/आकडे हजारांत)

Serial No. अनु- क्रमांक	District	Estimated Population in the age group 6-14 ६-१४ वयोगटातील अंदाजित लोकसंख्या	Enrolment in Classes I-VIII वर्ग १-८ मधील पटनोंदणी	जिल्हा
21	Latur ..	295	320	लातूर
22	Amravati	390	433	अमरावती
23	Buldhana	332	333	बुलढाणा
24	Akola	390	394	अकोला
25	Yavatmal ..	366	365	यवतमाळ
26	Nagpur ..	578	627	नागपूर
27	Wardha ..	188	204	वर्धा
28	Bhandara ..	371	396	भंडारा
29	Chandrapur	312	316	चंद्रपूर
30	Gadchiroli	138	116	गडचिरोली
	Total ..	14,048	13,93,3	

Note.—Estimated population in the age-group 6-14 is based on 1991 Census provisional population.

६-१४ वयोगटातील अंदाजित लोकसंख्या १९९१ च्या जनगणनेद्वारे उपलब्ध झालेल्या तात्पुरत्या आकडेवारीवर आधारित आहे.

Expenditure on Education

शिक्षणावरील खर्च

EXPENDITURE ON EDUCATION/

(Rs. in Crores)

Serial No. अनु- क्रमांक	Major Heads	Actual Expenditure, 1990-91 प्रत्यक्ष खर्च, १९९०-९१		
		Non-Plan योजनांतर	Plan योजनांतर्गत	Total एकूण
1	General Education ..	1,597	28	1,625
2	Technical Education ..	62	10	72
3	Other Educational Programmes.	121	9	130
	Total—Education and Employment Department.	1,780	47	1,827
	<i>Sub Sectorwise Expenditure on General Education</i>			
A.	Elementary Education	680	8	688
B.	Secondary Education	666	11	677
C.	University and Higher Education.	211	4	215
D.	Adult Education ..	12	1	13
E.	Language Improvement ..	0.03	..	0.03
F.	General ..	27	4	31
	Total—General Education	1,596.03	28	1,624.03

शिक्षणावरील खर्च

(आकडे कोटीत)

Budget Estimates, 1992-93 अर्थसंकल्प, १९९२-९३			प्रधान शीर्ष
Non-Plan योजनेतर	Plan योजनांतर्गत	Total एकूण	
1,814	33	1,847	सर्वसाधारण शिक्षण तंत्र शिक्षण इतर शैक्षणिक कार्यक्रम
82	6	88	
124	10	134	
2,020	49	2,069	एकूण--शिक्षण व सेवायोजन विभाग
सर्वसाधारण शिक्षणावरील उपशीर्षनिहाय खर्च			
809	19	827	प्राथमिक शिक्षण
750	4	755	माध्यमिक शिक्षण
206	7	213	विद्यापीठीय व उच्च शिक्षण
15	..	15	प्रौढ शिक्षण
0.05	..	0.05	भाषा विकास
34	3	37	सर्वसाधारण
1,814.05	33	1,847.05	एकूण--सर्वसाधारण शिक्षण

STUDENTS APPEARED AND PASSED IN SECONDARY

माध्यमिक शालांत प्रमाणपत्र परीक्षेत बसलेल्या

(Actual Figures)

Serial No. अनु- क्रमांक	विभागीय मंडळ Divisional Board	1981 March/१९८१ मार्च		
		Students appeared परीक्षेला बसलेले विद्यार्थी	No. of students passed S.S.C. उत्तीर्ण झालेले विद्यार्थी	Percentage of passing उत्तीर्ण विद्यार्थ्यांची टक्केवारी
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1	पुणे/Pune ..	3,17,231	1,72,397	54.34
2	मुंबई/Bombay ..	N.A.	N.A.	N.A.
3	नागपूर/Nagpur ..	1,20,895	49,559	41.00
4	औरंगाबाद/Aurangabad ..	53,830	25,824	47.97
5	कोल्हापूर/Kolhapur ..	N.A.	N.A.	N.A.
6	अमरावती/Amravati/ ..	N.A.	N.A.	N.A.
	महाराष्ट्र/Maharashtra ..	4,91,956	2,47,780	50.37

SCHOOL CERTIFICATE EXAMINATION

उत्तीर्ण झालेल्या विद्यार्थ्यांची संख्या

(प्रत्यक्ष आकडे)

1991 (March)/१९९१ मार्च			1992 March/१९९२ मार्च		
Students appeared परीक्षेला बसलेले विद्यार्थी	No. of students Passed S.S.C. उत्तीर्ण झालेले विद्यार्थी	Percentage of passing उत्तीर्ण विद्यार्थ्यांची टक्केवारी	Students appeared परीक्षेला बसलेले विद्यार्थी	No. of students Passed S.S.C. उत्तीर्ण झालेले विद्यार्थी	Percentage of passing उत्तीर्ण विद्यार्थ्यांची टक्केवारी
(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
3,87,601	1,87,007	47.21	2,88,524	1,40,586	48.72
2,43,288	1,31,346	53.98	2,18,000	1,18,661	54.43
3,25,597	1,19,815	36.79	1,96,953	60,097	30.57
1,66,986	73,572	44.05	1,72,145	69,074	40.12
N.A.	N.A.	N.A.	1,47,151	62,359	42.37
N.A.	N.A.	N.A.	1,43,701	51,350	35.73
11,23,472	5,07,740	45.19	11,66,474	5,02,127	43.05

STUDENTS APPEARED AND PASSED IN HIGHER

उच्च माध्यमिक प्रमाणात परीक्षेला

(Actual figures)

Serial No. अनु- क्रमांक	विभागीय मंडळ Divisional Board	1981 March/१९८१ मार्च		
		No. of students appeared परीक्षेला बसलेले विद्यार्थी	No. of students passed उत्तीर्ण विद्यार्थी	Per-centage of passing उत्तीर्ण विद्यार्थ्यांची टक्केवारी
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1	पुणे/Pune ..	1,41,174	73,124	51.80
2	मुंबई/Bombay ..	N.A.	N.A.	N.A.
3	नागपूर/Nagpur ..	48,142	15,527	32.25
4	औरंगाबाद/Aurangabad ..	18,201	6,382	35.06
5	कोल्हापूर/Kolhapur ..	N.A.	N.A.	N.A.
6	अमरावती/Amravati ..	N.A.	N.A.	N.A.
	महाराष्ट्र/Maharashtra ..	2,07,517	95,033	45.80

SECONDARY CERTIFICATE EXAMINATION

बसलेले व उत्तीर्ण झालेले विद्यार्थी

(प्रत्यक्ष आकडे)

1991 March/१९९१ मार्च			1992 March/१९९२ मार्च		
No. of students appeared परीक्षेला बसलेले विद्यार्थी (6)	No. of students passed उत्तीर्ण विद्यार्थी (7)	Percentage of passing उत्तीर्ण विद्यार्थ्यांची टक्केवारी (8)	No. of students appeared परीक्षेला बसलेले विद्यार्थी (9)	No. of students passed उत्तीर्ण विद्यार्थी (10)	Percentage of passing उत्तीर्ण विद्यार्थ्यांची टक्केवारी (11)
1,54,292	83,417	54.06	1,33,820	74,201	55.45
1,10,529	74,163	67.10	1,17,021	77,106	65.89
1,38,872	50,704	36.51	88,562	29,104	32.86
64,957	26,750	41.18	75,083	30,030	40.00
N.A.	N.A.	N.A.	60,502	32,092	54.04
N.A.	N.A.	N.A.	68,723	25,763	37.49
4,68,650	2,35,034	50.15	5,43,711	2,68,296	49.35

FACULTY-WISE NUMBER OF STUDENTS APPEARED AND

शास्त्रानिहाय उच्च माध्यमिक प्रमाणपत्र

(प्रत्यक्ष आकडे)

Serial No. अ. क्र.	Year वर्ष	Science विज्ञान		
		No. of students appeared परीक्षेस बसलेले विद्यार्थी	No. of students passed उत्तीर्ण विद्यार्थी	Percentage of passing उत्तीर्ण विद्यार्थ्यांची टक्केवारी
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1	1981 (March)	69,895	30,443	43.56
2	1985 (March)	79,926	40,452	50.61
3	1991 (March)	1,19,609	74,639	62.40
4	1992 (March)	1,35,352	80,048	59.14

PASSED IN HIGHER SECONDARY CERTIFICATE EXAMINATION

परीक्षेत बसलेले व उत्तीर्ण झालेले विद्यार्थी

(Actual figures)

Arts कला			Commerce वाणिज्य		
No. of students appeared परीक्षेला बसलेले विद्यार्थी (6)	No. of students passed उत्तीर्ण विद्यार्थी (7)	Percentage of passing उत्तीर्ण विद्यार्थ्यांची टक्केवारी (8)	No. of students appeared परीक्षेला बसलेले विद्यार्थी (9)	No. of students passed उत्तीर्ण विद्यार्थी (10)	Percentage of passing उत्तीर्ण विद्यार्थ्यांची टक्केवारी (11)
51,782	21,010	40.57	85,840	43,580	50.77
93,053	34,825	37.42	1,32,306	70,199	50.63
2,00,739	80,383	40.04	1,48,301	80,012	53.95
2,43,217	99,791	41.03	1,65,141	88,457	53.56

INFORMATION ABOUT NATIONAL LITERACY MISSION, 1990-91

राष्ट्रीय साक्षरता अभियान विषयी माहिती, १९९०-९१

TABLE 10/तक्ता १०

Serial No. अनु-क्रमांक	Particulars	Persons (in lakhs) व्यक्ती (लाखांत)	तपशील
1	Total population in the age-group 15-35 (1981).	204.40	१५-३५ वयोगटातील व्यक्ती (१९८१).
2	Percentage of population in 15-35 years with total population. (1981).	32.55	१५-३५ वयोगटातील लोकसंख्येचे एकूण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण. (१९८१).
3	Population of Literate adults in the age group 15-35 upto 31st March 1990.	29.58	३१ मार्च १९९० पर्यंत १५-३५ वयोगटातील साक्षर प्रौढांची संख्या.
4	Population of Illiterate adults in age group 15-35 on 1st April 1990.	43.92	१ एप्रिल १९९० रोजी १५-३५ वयोगटातील निरक्षर प्रौढांची संख्या.
5	Total Target of Enrolment under Adults Education Programme during 1990-91.	8.65	१९९०-९१ मध्ये प्रौढ-साक्षरता केंद्रांत दाखल करावयाच्या प्रौढांचे उद्दिष्ट.
6	Achievement of Enrolment during 1990-91.	8.40	१९९०-९१ मधील साध्य

**Annual Growth Rate at Elementary Stage in Enrolment
Class I—V and VI—VIII**

प्राथमिक शिक्षणाचे स्तरावर पट नोंदणीतील वार्षिक वाढ दर
(वर्ग १-५) आणि (वर्ग ६-८)

ANNUAL GROWTH RATE AT ELEMENTARY STAGE IN ENROLMENT CLASS I—V AND VI—VIII

प्राथमिक शिक्षणाचे स्तरावर पठनोदघोषातील वार्षिक वाढ दर (वर्ग १-५) आणि (वर्ग ६-८)

Serial No. अनु- क्रमांक	State/Union Territory	Annual Growth Rate वार्षिक वाढ दर				राज्य/केंद्रशासित प्रदेश
		1980-81		1988-89		
		Increase/Decrease (+)/(—)		Increase/Decrease (+)/(—)		
		वाढ (+)/घट (-)		वाढ (+)/घट (-)		
		Classes/वर्ग		Classes/वर्ग		
		I-V	VI-VIII	I-V	VI-VIII	
1	Andhra Pradesh	5.08	11.19	2.02	4.04	आंध्र प्रदेश
2	Assam	4.20	4.75	4.48	30.53	आसाम
3	Bihar	2.56	9.68	1.91	(-)-1.69	बिहार
4	Gujarat	2.55	3.33	2.60	1.67	गुजरात
5	Harayana	7.16	7.13	(-)-0.36	1.25	हरियाणा
6	Himachal Pradesh	6.03	13.78	0.52	7.59	हिमाचल प्रदेश
7	Jammu and Kashmir	5.33	3.23	3.36	6.65	जम्मू व काश्मिर
8	Karnataka	0.89	1.94	1.08	5.80	कर्नाटक

9	Kerala	(-) 0.69	(-) 0.04	(-) 1.24	3.11	केरळ
10	Madhya Pradesh	1.05	4.84	5.16	18.36	मध्यप्रदेश
11	Maharashtra	1.73	6.69	1.39	1.33	महाराष्ट्र
12	Manipur	3.12	3.90	8.69	(-) 8.52	मणीपूर
13	Meghalaya	(-) 44.18	(-) 21.53	10.23	1.78	मेघालय
14	Nagaland	(-) 35.10	(-) 28.17	5.71	15.69	नागालैंड
15	Orissa	2.63	7.81	2.01	4.57	ओरिसा
16	Punjab	0.21	4.59	3.04	5.78	पंजाब
17	Rajasthan	6.76	7.41	2.81	3.50	राजस्थान
18	Sikkim	7.24	23.25	1.06	(-) 4.09	सिक्कीम
19	Tamil Nadu	1.90	4.17	1.35	4.60	तामिळनाडू
20	Tripura	16.99	6.32	2.46	7.68	त्रिपुरा
21	Uttar Pradesh	3.34	4.08	2.99	(-) 7.12	उत्तर प्रदेश
22	West Bengal	10.20	39.90	9.60	1.12	पश्चिम बंगाल
INDIA ..		3.10	7.51	3.01	3.43	.. भारत

Source.—Elementary Education in India Enrolment Trends

*Figures—Provisional.

LIBRARY & DOCUMENTATION CENTRE

National Institute of Educational
Planning and Administration.

17-B, Dr. Ambedkar Marg,

New Delhi-110016

Doc. No.

Doc. No. D-7342
2-2-43